

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

**Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?
Kyllä / En. Jos ette, kuvailkaa mahdolliset muutostarpeet.**

Kyllä

Mahdolliset muutostarpeet.

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

Kyllä, tavoitteet vastaavat omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvailkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

-

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

Kulttuurin perusta tulevaisuuskestäväksi [Kulttuurintekijät avainasemassa, Kulttuurin kukoistava toiminta ympäristö (kehitysehdotusten jälkeen), Pitkäjänteistä ja monialaista kulttuuripoliittikkaa, Uudistumisen, kestävyuden ja kasvun mahdollistaminen]

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Suomen kuvataidejärjestöjen liiton tietotaito ja toiminta on hyödyksi valtakunnallisten ja alueellisten rakenteiden kehittämisessä kulttuurin kentälle, sillä liiton erityisosaamista on kuvataiteen järjestökentän arjen tuntemus: järjestöjen ajankohtaisten haasteiden ja kulloisenkin verkostotoiminnan tarpeen tietämys. Jäsenyhdistyksiimme kuuluu 62 eri puolilla maata toimivaa kuvataiteilijayhdistystä ja taiteilijaseuraa, jotka yhteenlaskettuna edustavat yli 7.500 kuvataiteilijaa.

Olemme yksi Suomen Taiteilijaseuran kuudesta jäsenjärjestöstä, joiden keskuudessa liitolla on erityinen tehtävä kuvataiteen yhteisöjen äänitorvena ja kuvataiteen toimialan alueellisen yhdenvertaisuuden edistäjänä. Tähän tähtää myös vuonna 2025 toteutuva hanke taiteilijajärjestöjen kuntayhteistyötä koskevan kartoituksen tekemiseksi. Kartoitus mahdollistaa taiteilijajärjestöjen kuntayhteistyön muotojen valtakunnallisen vertailun ja vertaisoppimisen, joka lisää alueiden välistä yhdenvertaisuutta. Tämä vastaa myös kulttuuripoliittisen selonteon alueellisten viranomaistoimijoiden sekä taide- ja kulttuuritoimijoiden keskinäisen yhteistyön vahvistamiseen, aluehallinnon rakenteiden monipuolistamiseen sekä kulttuurialaa koskevan tietoperustan vahvistamiseen.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Kulttuuripoliittinen selonteko sisältää monia kannatettavia ja taiteen toimialalle tarpeellisia tavoitteita. Pidämme merkittävänä muun muassa kulttuurin ja taiteen tekijöiden keskeistä asemaa selonteossa ja tavoitetta ratkaista kuvataiteilijoiden työn rakenteellisia haasteita. Kannatamme myös rahoituslähteiden monipuolistamista ja rahoituksen ennakoitavuuden edistämistä. Tämä vankentaa taiteen toimialaa, edistää kasvua ja vähentää toimijoiden taloudellista epävarmuutta. Valtion rahoituksen jakaminen entistä tasa-arvoisemmin eri taiteen alojen kesken on myös taiteen alaa vahvistava ja yhdenvertaisuutta edistävä tavoite.

Suomen kuvataidejärjestöjen liitto haluaa lausua erityisesti kahden kehittämiskohteen puolesta, joiden toivomme vahvistuvan kautta selonteon. Kehittämiskohteita ovat taide- ja kulttuurijärjestöjen potentiaalinen sekä alueellisen yhdenvertaisuuden huomioiminen selonteon tavoitteissa ja toimenpiteissä.

Taide- ja kulttuurijärjestöjen merkitys kulttuuripoliittisessa selonteossa

Alueelliset taide- ja kulttuurijärjestöt mahdollistavat ammattimaista kulttuuritoimintaa niin kasvukeskuksissa kuin harvaan asutuilla alueilla sekä luovat toimialalle usein uusia ajassa ja paikassa kiinni olevia kehittämishankkeita. He tunnistavat alueiden kulttuuriperinnön, -identiteetin ja mahdollisuudet sekä tuntevat alueen kulttuurin tekijät. Järjestöjen merkitys ja potentiaali aluekehityksessä, taiteen saatavuuden ja -saavutettavuuden kehityksessä, mutta myös taiteen toimialan kasvun ja välittäjätoiminnan edistämässä on näin merkittävä. Siksi niiden rooli kulttuuripolittisessa selonteossa tulee tunnistaa entistä vahvemmin ja varmistaa niiden toiminnan rahoittamiselle kestävä pohja, joka mahdollistaa selonteon tavoitteiden suuntaisen kehittämisen.

Alueellisen yhdenvertaisuuden huomioiminen

Selonteossa ei ole riittävästi kuvattu alueiden kulttuuripoliittisia haasteita tai nostettu alueiden yhdenvertaisuuden kehittämistarvetta esille. Lausunnossa annetaan myös todelliseen tilanteeseen nähden liian optimistinen kuva alueellisen kulttuuripolitiikan tilanteesta. Ehdotamme, että luvun 3.7 otsikko "Kulttuurin kukoistava toimintaympäristö" korvataan otsikolla "Alueellinen kulttuuritoiminta kehittyy yhteistyöllä".

Otsikko "Kulttuurin kukoistava toimintaympäristö" ei sovi kyseiseen tavoiteasiakirjaan, sillä se antaa harhaanjohtavan ja todellista optimistisemmän kuvan kulttuuripalveluiden tilasta. Asiakirjassa mainitaan maakunnittaisia eroja. Erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomessa sekä Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla ilmenee asiakirjaan liitetyn tutkimustuloksen mukaan merkittävää tyytymättömyyttä kulttuuripalveluiden tarjontaan. Näiden alueiden kokema tyytymättömyys ei heijasta "kukoistavaa" toimintaympäristöä, vaan osoittaa palvelujen kehittämistarvetta sekä tarvetta kiinnittää huomiota palveluiden alueelliseen yhdenvertaisuuteen. Otsikon tulisi paremmin heijastaa todellisuutta käyttämällä neutraalimpaa tai korjaustoimiin viittaavaa kieltä.

Alueellisen yhdenvertaisuuden kehittämistä on mahdollista nostaa selonteossa esille myös lisäämällä toimenpiteisiin alueellisuutta huomioivia termejä. Tällaisia ovat esimerkiksi luvussa 3.7 seuraavat kohdat, johon kehitysehdotukset on lisätty:

- Valtio tukee kulttuuria aiempaa vahvemmin ja investoi strategisesti kulttuuri- ja luovien alojen kehittämiseen koko maassa. Kulttuuriala ja luovat alat muodostavat (kukoistavan) koko maata kattavan ekosysteemin, jolle on luotu toimintaedellytykset tarkoituksenmukaisella sääntelyllä ja mahdollistavalla rahoituksella. Kulttuuri- ja luovien alojen väliset synergiaedut tuottavat lisäarvoa alojen välille ja yhteiskunnan eri sektoreille ja alueille.
- Luovia aloja edistetään arvoketjuja vahvistamalla kaikilla maamme alueilla, tekijänoikeuden toimivuutta lisäämällä, mahdollistamalla aineettoman pääoman lisääminen taseeseen sekä eri sektoreiden kasvustrategioilla. Varmistetaan, että aineettoman pääoman erät voidaan ottaa huomioon yritysten taseessa.

- Lisätään rahoituksen ennakoitavuutta mm. monivuotisilla rahoitussuunnitelmilla sekä lisäämällä monivuotisia avustuksia koko maassa. Kehitetään valtion avustusten strategisuutta ja kohdistettavuutta Pohjois- ja Itä-Suomen alueiden sekä Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntien tilanteen korjaamiseksi. Uudenmaan ja Varsinais-Suomen maakunnissa on jo nyt onnistuttu tässä.

Nämä lisäykset nostavat esille ja muistuttavat alueiden yhdenvertaisesta huomioimisesta selonteon toimenpiteissä. Tämä on tärkeää alueellisten erojen kaventamiseksi.

Turunen Jenni
Suomen Kuvataidejärjestöjen Liitto ry